

Hemşirelerin İletişim Becerilerinin Covid-19 Tanılı Yoğun Bakım Hastasının Anksiyete Düzeyine Etkisi: Olgu Sunumu

The Effect of Communication Skills of Nurses on Anxiety Level of Intensive Care Patients Diagnosed with Covid-19: A Case Report

Yonca ERMAN¹, Figen ÇAVUŞOĞLU²

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Evde Hasta Bakım Hemşireliği Anabilim Dalı
• yoncaerman@gmail.com • ORCID > 0000-0002-2262-5912

² Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı
• cavusoglufigen@gmail.com • ORCID > 0000-0001-9789-2006

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Olgu Sunumu / Case Report

Geliş Tarihi / Received: 6 Temmuz / July 2021

Kabul Tarihi / Accepted: 29 Kasım / November 2021

Yıl / Year: 2021 | **Cilt – Volume:** 6 | **Sayı – Issue:** Özel 1 | **Sayfa / Pages:** 61-67

Atıf/Cite as: Erman, Y. ve Çavuşoğlu, F. "Hemşirelerin İletişim Becerilerinin Covid-19 Tanılı Yoğun Bakım Hastasının Anksiyete Düzeyine Etkisi: Olgu Sunumu - The Effect of Communication Skills of Nurses on Anxiety Level of Intensive Care Patients Diagnosed with Covid-19: A Case Report". Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi- Journal of Samsun Health Sciences 6(Ö.1), Aralık 2021: 61-67. <https://doi.org/10.47115/jshs.963049>

Yazar Notu: : Bu Olgu Sunumu 28.05.2021 tarihinde IV. Hemşireliği Güçlendirme Sempozyumunda sözel bildiri olarak sunulmuştur

Sorumlu Yazar: Yonca ERMAN

Copyright © Published by Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi – Ondokuz Mayıs University, Faculty of Health Sciences, Samsun, Turkey. All rights reserved.

HEMŞİRELERİN İLETİŞİM BECERİLERİNİN COVID-19 TANILI YOĞUN BAKIM HASTASININ ANKSİYETE DÜZEYİNE ETKİSİ: OLGU SUNUMU

ÖZ:

İletişim kavramı, hemşire-insan ilişkilerinin temelini oluşturmaktadır. İletişimin hastanın anksiyete düzeyinin azaltılması ve nedenlerinin anlaşılmasında etkili olduğu belirlenmiştir. Covid-19 salgını, hastaların %20'sinde yoğun bakım ihtiyacı gerektirmektedir. Hastalığın semptomlarının neden olduğu anksiyetenin önlenmesi hemşirenin görevleri arasındadır. Çalışma, hemşirelerin iletişim becerilerinin Covid-19 tanılı yoğun bakım hastalarının anksiyete düzeyine etkilerini olgu sunumu ile ortaya koymayı amaçlamaktadır. Covid-19 tanısı alan 41 yaşındaki kadın hasta yoğun bakıma yatırılmıştır. Nabızı 124/dk, solunumu 30/dk, SpO2 değeri %80 belirlenmiştir. Hastanın solunum sıkıntısı nedeniyle gergin olduğu gözlemlenerek Richmond Ajitasyon Ölçeği uygulanmış, +2 (ajite) değerlendirilmiştir. İhtiyaçlarını bağımsız olarak karşılayamayan hastaya yapılacak işlemler anlatılmış, solunum desteği sağlanmış, ilaçları düzenli olarak verilmiş, beslenme ihtiyacı karşılanmıştır. Hastanın odasına her girişte “merhaba, günaydın” gibi ifadelerle iletişim başlatılmış, solunum sıkıntısı nedeniyle çok fazla iletişim kurulamayan hastayla çoğunlukla beden dili kullanılarak iletişim kurulmaya çalışılmıştır. Her karşılaşmada selam verilerek, samimi, güler yüzlü, empatik bir yaklaşımla yapılan işlemler açıklanmış ve genel durumu hakkında bilgi verilmiştir. Hastanın talepleri ve kendini nasıl hissettiği sorgulanmış, bu sırada onu dinlediğimizi gösteren ifadeler kullanılmıştır. Yatış sürecinde hastaya yüksek basınçlı oksijen tedavisi uygulanmıştır. Yedinci günün sonunda hastanın Richmond değeri 0 (sakin), nabızı 80-90/dk, solunumu 20-24/dk, SpO2 değeri %94 ölçülmüş, hastanın oksijen maskesi ile yoğun bakımdan servise transferi sağlanmıştır. Sonuç olarak hemşirenin Covid-19 hastası ile iletişim becerilerini etkin bir şekilde kurması sonucu yoğun bakım yatış süresi boyunca hastanın anksiyete düzeyi azalmış ve bu durum hastalığın yönetimine olumlu bir şekilde yansımıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşire; Hasta; İletişim Becerileri; Anksiyete; Covid-19

THE EFFECT OF COMMUNICATION SKILLS OF NURSES ON ANXIETY LEVEL OF INTENSIVE CARE PATIENTS DIAGNOSED WITH COVID-19: A CASE REPORT

ABSTRACT:

The concept of communication forms the basis of nurse-human relations. It has been determined that communication is effective in reducing the patient's anxiety and understanding the causes of anxiety. The Covid-19 outbreak requires intensive

care in 20% of patients. Preventing the anxiety caused by the symptoms of the disease is among the duties of the nurse. The study aims to reveal the effects of nurses' communication skills on the anxiety level of intensive care patients diagnosed with Covid-19, with a case report. A 41-year-old female patient was admitted to the intensive care unit with the diagnosis of Covid-19. His pulse was 124/min, his respiration was 30/min, and his SpO2 value was 80%. It was observed that the patient was tense due to respiratory distress, and Richmond Agitation Scale was applied and +2 (agitated) was evaluated. The procedures to be performed were explained to the patient who could not meet his needs independently, respiratory support was provided, medications were given regularly, and his nutritional needs were met. Communication was started with expressions such as "hello, good morning" at each entrance to the patient's room, and it was tried to communicate with the patient, who could not communicate very much due to respiratory distress, mostly by using body language. Greetings were given at each encounter, information was given about the procedures and general situation we performed with a sincere, smiling and empathetic approach, their demands and how they felt were questioned, and expressions showing that we listened to them were used. High pressure oxygen therapy was applied to the patient during the hospitalization period. At the end of the seventh day, the Richmond value of the patient was 0 (calm), his pulse was 80-90/min, his respiration was 20-24/min, and his SpO2 value was 94%. The patient was transferred from the intensive care unit to the ward with an oxygen mask. As a result, as a result of the nurse's effective communication skills with the Covid-19 patient, the patient's anxiety level decreased during the intensive care unit stay, and this situation reflected positively on the management of the disease. It is recommended that the study be conducted with a larger sample group.

Keywords: Nurse; Patient; Communication Skills; Anxiety; Covid-19

GİRİŞ

İletişim kavramı, hemşire-insan ilişkilerinin temelini oluşturmaktadır (Kourkouta ve Papathanasiou, 2014). Riggo ve Tylor'un bir çalışmasında sosyal iletişim becerisinin hemşirelik uygulamalarına olumlu yansıdığı bildirilmiştir (Riggo ve Tylor, 2000). Sağlık alanında kazanılan iletişim becerisi hemşirenin hasta, hasta yakınları ve sağlık profesyonelleri arasındaki iletişimi de kapsayan kaliteli bakım hizmetinin sunulmasını sağlamaktadır (Kılıç, 2014). Gök ve Hergül'ün (2020) bir çalışmasında, hemşirelik bakımından memnun kalmayan hastaların anksiyete ve depresyon puan ortalamalarının (9.20 ± 4.92) yüksek olduğu belirlenmiştir (Gök ve Hergül, 2020). Klinikte yatan hastalarda kronik hastalığın varlığı sonucu, hastanın anksiyete düzeyinin arttığı ve anksiyete nedeniyle bireylerde beklenmeyen

davranışların görüldüğü ortaya çıkmıştır (Yılmaz ve ark., 2018). Türkiye’de yapılan bir çalışmada diyabet merkezine başvuru yapan hastaların %30.8’inde anksiyete görüldüğü kanıtlanmıştır (Bahar ve ark., 2006). Okanoviç ve arkadaşlarının (2005) yaptığı başka bir çalışmada ise diyabetli hastalarda depresif bozukluk görülme oranının %33 olduğu saptanmıştır (Okanovich ve ark., 2005). Anksiyetenin, kadınlarda ve yaşlı bireylerde görülme oranının daha yüksek olduğu, hastanın hastanede yatış süresini uzattığı ve hastalığın iyileşmesini geciktirdiği yapılan çalışmalarla desteklenmiştir (Crespo ve ark., 2001; Mirani ve ark., 2019; Yazıcı ve ark., 2003). Okanlı ve arkadaşlarının (2004) cerrahi klinikte yatan hastalarla yaptıkları bir çalışmada anksiyete puan ortalamasının, kadın hastalarda (10.3±4.7) erkek hastalara göre, 60 yaş üstü bireylerde (8.7±5.2) diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu kanıtlanmıştır (Okanlı, vd., 2006). Yoğun bakımda yatan hastalarla yapılan bir çalışmada hastaların anksiyete puan ortalamalarının (8.67 ± 3.84, min:4, max:21) düşük olması ile yoğun bakım yatış sürelerinin (79.84±61.91/saat, min:24 ,max:336) kısa olması arasında olumlu bir ilişki saptanmıştır (Çam ve Şahin, 2018). İletişimin hastanın anksiyetesinin azalmasında, anksiyete nedenlerinin anlaşılmasında etkili olduğu belirlenmiştir (Yılmaz ve ark., 2018). Bakımevinde yapılan bir çalışma sonucu hemşirelerin hastalar ile etkili iletişimde bulunmalarının, hastaların anksiyete düzeylerini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir (Haugan ve ark., 2013). Sherko ve arkadaşları (2013) tarafından yapılan başka bir çalışmada terapötik iletişimin hastanın anksiyete nedenlerini belirlemede etkili olduğu ortaya konulmuştur (Sherko ve ark., 2013). Covid-19 salgını, hastaların %20’sinde yoğun bakım ihtiyacı gerektirmektedir (World Health Organization [WHO], 2019). Hastalığın semptomlarının neden olduğu anksiyetenin önlenmesi, hemşirenin görevleri arasındadır (Bahar ve Buldak, 2020). Solunum sistemi hastalıklarında görülen anksiyete, en sık rastlanan ruhsal hastalıklardandır. Anksiyete hastalarda, huzursuzluk, uyku bozukluğu, taşikardi, dispne, hiperventilasyon, hipoksi belirtileri, yorgunluk, düşük konsantrasyon, terleme gibi belirtilerle kendini göstermekte, hastalıkla mücadele gücünü azaltmakta ve yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir (Durceylan, 2015). Çalışma, hemşirelerin iletişim becerilerinin Covid-19 tanılı yoğun bakım hastalarının anksiyete düzeyine etkilerini olgu sunumu ile ortaya koymayı amaçlamaktadır.

OLGU SUNUMU

Covid-19 ve Diabetes Mellitus (DM) tanısı alan 41 yaşındaki kadın hasta Ç.K. Samsun’ da bir kamu hastanesinin yoğun bakım ünitesine yatırılmıştır. Nabızı 124/dk, solunumu 30/dk, SpO2 değeri %80 belirlenmiştir. Hastanın solunum sıkıntısı nedeniyle amaçsız hareketler sergilediği ve gergin olduğu gözlemlenerek hastaya yoğun bakım hasta gözlem formunda bulunan Richmond Ajitasyon Ölçeği uygulanmış, hasta +2 (ajite) olarak değerlendirilmiştir. Tüm dünyada ortaya çıkan, birçok insanın ölümüne sebep olan ya da solunum sıkıntıları nedeniyle entübe edil-

mesine yol açan bir enfeksiyon hastalığı tanısına sahip olmak ve belki televizyonda ya da sosyal medyada gördüğü o soluk alamayan insanlardan biri olmak Ç.K.'nın yoğun bağımlı ünitesine yattığı andaki anksiyete düzeyinin yüksek olmasını açıklar niteliktedir. Öncelikle hemşire tarafından hastanın bu durumu fark edilmiş, sonra da solunum sıkıntıları nedeniyle sınırlı iletişimi olan hastaya yapılacak işlemler anlatılmış, solunum desteği sağlanmış, doktor isteminde yer alan ilaçları düzenli şekilde verilmiş, beslenme ihtiyacı karşılanmış, güvenli bir yerde olduğu, her an onu görebilecek ve duyabilecek uzman kişilerin var olduğu açıklanmıştır. Hastanın yanına her girişte “merhaba, günaydın” gibi ifadelerle iletişim başlatılmış, basit, anlaşılır, kısa ve net ifadelerle ve çoğunlukla beden dili kullanılarak iletişim kurulmaya çalışılmıştır. Her karşılaşmada selam verilerek, samimi, güler yüzlü, empatik bir yaklaşımla yapılan işlemler ve genel durumu hakkında bilgi verilmiş, talepleri ve kendini nasıl hissettiği sorgulanmış, onu dinlediğimizi gösteren ifadeler kullanılmıştır. Yatış sürecinde hastaya yüksek basınçlı oksijen tedavisi uygulanmıştır. Hasta ilk günlerde oğlu ile konuşmak istemiş, hekim izni ile oğluya telefonda konuşması sağlanarak aile desteği ile tedavi desteklenmiştir. Tedavinin dördüncü günü hastanın Richmond Ajitasyon Ölçeği sonucu +1 (huzursuz) olarak değerlendirilmiş, nabızı 94/dk, solunumu 26/dk, SpO2 değeri %90 olarak belirlenmiş, geldiği güne göre rahat olduğu gözlenmiştir. Hasta iletişim sırasında konstipasyon sorunu olduğunu ve yakınlarından çorba istediğini söylemiştir. Konstipasyon sorunu hekime iletilmiş, önerilen ilaç tedavisi uygulanmış, hasta rahatlatılmış, yakınları aranarak çorba istenmiş ve yemesine yardım edilmiştir. Sorunu çözülen ve isteği dikkate alınarak yerine getirilen hastanın günün sonunda daha keyifli olduğu gözlenmiştir. Hastanın yatışının yedinci günü Richmond değeri 0 (sakin), nabızı 80-90/dk, solunumu 20-24/dk, SpO2 değeri %94 ölçülmüş, oksijen maskesi ile yoğun bakımdan servise transferi sağlanmıştır. Hasta servise çıkarılırken yapılanlar için teşekkür etmiş memnuniyetini dile getirmiştir.

TARTIŞMA

Çalışmada hastanın yaş, cinsiyet, kronik hastalık varlığı, yoğun bakım yatış süresi, hasta memnuniyeti ve iletişim konularına değinilmiş ve çalışma sonucu literatür ile karşılaştırılarak incelenmiştir. Hasta 41 yaşında ve kadın cinsiyete sahiptir. Okanlı ve arkadaşlarının (2004) çalışmasında anksiyete puan ortalamasının kadın ve yaşlı hastalarda yüksek olduğu kanıtlanmıştır. Bu çalışmanın sonucuna göre, hastanın genç olmasının anksiyete düzeyini olumlu, kadın cinsiyete sahip olmasının ise olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Hastanın Covid-19 enfeksiyon hastalığına ek olarak DM tanısı bulunmaktadır. Türkiye’de yapılan bir çalışmada (2006), diyabet merkezlerine başvuran hastalarda anksiyete (%30.8) görülmüştür. Covid-19 enfeksiyon hastalığının kronik hastalığı olan bireylerde daha ağır semptomlarla seyrettiği bilinmektedir (Altın, 2020). Bu literatür doğrultusunda hastada var olan DM tanısının, anksiyete düzeyinin artmasında etkili olabileceği düşünül-

mektedir. Hasta yedi gün yoğun bakımda kalmış, sonra Covid servisine transfer edilmiştir. Çam ve Şahin'in (2018) yaptığı bir çalışmada hastaların anksiyete puan ortalamasının düşük olması ile yoğun bakım yatış sürelerinin kısa olması arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu sonuca göre hastanın yoğun bakımdan kısa bir sürede servise transfer edilmesinde, anksiyete düzeyinin azalmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Hasta yoğun bakımdan servise transfer edilirken, yoğun bakım ünitesindeki hemşirelik yaklaşımından memnuniyetini teşekkür ederek dile getirmiştir. Gök ve Hergül'ün (2020) yaptığı çalışmada hemşirelik bakımından memnun kalmayan hastaların anksiyete ve depresyon puan ortalamalarının yüksek olduğu sonucuna varılmış olup sonuç olguyu destekler niteliktedir. Hastaya samimi, güler yüzlü, empatik bir yaklaşım sergilenmiş "merhaba, günaydın" kelimeleriyle ve beden dili kullanılarak hastayla iletişim kurulmuştur. Haugan ve arkadaşlarının (2013) bir çalışmasında hemşirelerin hastalar ile etkili iletişim kurmalarının hastaların anksiyete düzeylerine olumlu yansıdığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuca göre hasta-hemşire arasında kurulan etkili iletişimin, anksiyete düzeyini azalttığı söylenebilmektedir., anksiyete düzeyini azalttığı söylenebilmektedir. Yava ve Koyuncu'nun (2006) çalışmasında solunum desteği sağlanan trakeostomili bir hastanın, hemşire tarafından ailesi ile iletişim kurması sağlanarak anksiyetesi azaltılmış ve bu da hastanın yoğun bakım yatış sürecine olumlu yansımıştır (Yava ve Koyuncu, 2006). Kızıltan ve Ustanın (2020) yaptığı bir olgu çalışmasında, yoğun bakımda yatmakta olan solunum sıkıntısı görülen Covid-19 tanılı hastayla kurulan iletişim, hastanın anksiyetesinin azalmasında etkili olmuştur (Kızıltan ve Usta, 2020). Başka bir çalışmada, anksiyete nedeniyle entübasyon tüpünü çıkaran bir hastayla, dudak okuma yöntemiyle iletişim kurularak hastanın anksiyetesi kontrol altına alınmış ve yaşam bulguları normal olarak değerlendirilmiştir (Nural ve Alkan, 2015).

Sonuç olarak hemşirenin Covid-19 hastası ile iletişim becerilerini etkin bir şekilde kullanması, ailesi ile görüşmesinin sağlanması, isteklerinin dikkate alınması, sorunlarının dinlenmesi ve çözüm arayışına gidilmesi, yoğun bakım yatış süresi boyunca hastanın anksiyete düzeyini azaltmış, oksijen saturasyon düzeyinin yükselmesine katkı sağlamış, solunum sıkıntıları azalmış ve hastalığın yönetimine olumlu bir şekilde yansıyor, yoğun bakım sürecinin kısa olmasını sağlamıştır.

Yazar Katkısı: Çalışma konsepti/Tasarımı: Erman Y., Veri toplama: Erman Y., Veri analizi ve Yorumlama: Erman Y., Çavuşoğlu F., Yazı taslağı: Çavuşoğlu, F., Makalenin son halinin onaylanması: Çavuşoğlu F.

Çıkar Çatışması: Araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKLAR

- Altın, Z. (2020). Covid-19 Pandemisinde Yaşlılar. Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dergisi, 30 (Ek sayı), 49-57.
- Bahar, A., Sertbaş, G., & Sönmez, A. (2006). Diabetes mellituslu hastaların depresyon ve anksiyete düzeylerinin belirlenmesi. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 7, 18- 26.
- Bahar, A., Buldak, C.I. (2020).Yoğun Bakımda Covid-19 Tanılı Hastanın Hemşirelik Yönetimi. Yüksek İhtisas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 178-84.
- Crespo, D., Gil, A., & Porras Chavarino, A. (2001). Prevalence of depressive disorders in consultation-liaison psychiatry. Actas Espuیره Psiquiatry , 29(2), 75-83.
- Çam, R., Şahin, B. (2018). Yoğun Bakım Ünitelerinde Yatan Hastaların Deneyimleri ve Anksiyete-Depresyon Durumları. Hemşirelik Bilimleri Dergisi, 1(1), 10-14.
- Durceylan, F. (2015). Tüberküloz Tedavisinin Yaşam Kalitesi Anksiyete ve Depresyon Üzerine Etkisi. Eskişehir Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Tıpta Uzmanlık Tezi, Eskişehir.
- Gök, F., Hergül, F.K. (2020). Cerrahi Kliniklerinde Yatan Hastaların Anksiyete ve Depresyon Düzeylerinin Belirlenmesi. Sağlık Bilimlerinde İleri Araştırmalar Dergisi, 3(3), 195-206.
- Haugan, G., Innstrand, S.T., & Moksnes, U.K. (2013). The effect of nurse-patient interaction on anxiety and depression in cognitively intact nursing home patients. Journal of Clinical Nursing, 22, 2192-205.
- Kourkouta, L., Papathanasiou, L.V. (2014). Communication in Nursing Practice. Mater Sociomed, 26(1), 65-67.
- Kılıç, M. (2014). Sağlık Kurumlarında İletişim: Hasta-Sağlık Personeli İletişimi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kızıltan, B., Usta, A. (2020). Covid-19 Hastalığı ve Hemşirelik Bakımında Örnek Bir Model: Olgu sunumu. STED, 29(6), 446-455.
- Mirani, S.H., Areja D., Gilani, S.S., Tahir, A., Pathan, M., & Bhatti, S. (2019). Frequency of depression and anxiety symptoms in surgical hospitalized patients. Cureus, 11(2), 1-6.
- Nural, N., Alkan, S. (2015). Mekanik Ventilasyonda Olan Hastalarla İletişim: Olgu sunumları. Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi, 18(1), 29-34.
- Okanlı, A., Özer, N., Akyıl, R.Ç., & Koçkar, Ç. (2006). Cerrahi Kliniklerinde Yatan Hastaların Anksiyete ve Depresyon Düzeylerinin Belirlenmesi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 9(4), 38-44.
- Okanovich, M.P., Peros, K., Szabo, S. and all. (2005). Depression in croatian type 2 diabetic patients: Prevalence and risk factors. A croation survey from the european depression in diabetes research consortium. Diabet Med, 22, 942-5.
- Riggio E.R., Taylor J.S. (2000). Personality and communication skills as predictors of hospice nurse performance. Journal of Business and Psychology, 15, 351-9.
- Sherko, E., Sotiri, E., & Lika, E. (2013). Therapeutic Communication, JAHR, 4(7), 457-466.
- WHO. (2019). Laboratory testing for coronavirus disease (COVID-19) in suspected human cases: interim guidance. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/331329/> Erişim Tarihi 30.05.2021.
- Yazıcı, K., Tot, Ş., Yazıcı, A., Kanık, A., Erdem, P., Buturak, V., Okyay, Y. & Şimşek, Y. (2003). Hastanede yatan tıbbi hastalarda anksiyete ve depresyon düzeyleri ile sosyodemografik faktörlerin ilişkisi. Yeni Symposium, 41(3), 120-124.
- Yava, A., Koyuncu, A. (2006). Entübe hastalar ile iletişim deneyimlerimiz: olgu sunumları. Gülhane Tıp Dergisi, 48, 175-179.
- Yılmaz, E.B., Ayvat, İ., & Şiran, B. (2018). Hastanede Yatan Hastalarda Sağlık Anksiyetesi ile Sağlık Programlarını İzleme Motivasyonları Arasındaki İlişki. Fırat Tıp Dergisi, 23(1), 11-17.

